

Luster
kommune

Tilskotsstrategi for spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

2025-2028

Vedteken i PFU 1. april 2025

Prioriteringar i Luster kommune

Føremålet med SMIL- ordninga er å fremje natur- og kulturminneverdiane i jordbruket sitt kulturlandskap, og redusere ureininga frå jordbruket utover det som kan forventast av vanleg jordbruksdrift.

SMIL- ordninga skal koma det aktive landbruket til gode. Søkjarar som bur på landbrukseigedomen vert prioritert føre søkjarar/eigarar som ikkje bur på eigedomen.

Tilskot kan gjevast til føretak som oppfyller kriteria som framgår av forskrift om tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket til ei kvar tid. Tilskot kan innvilgast til eigar, leigar og føretak dersom det går føre seg ein tilskotsberettigta produksjon på landbrukseigedomen, og som oppfyller vilkår i forskrift om produksjonstilskot og avløysartilskot i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4, samt vilkår i forskrift om gjødslingsplanlegging.

Luster kommune har fylgjande prioriteringar for bruken av SMIL-midlar i 2025-2028

Prioritet 1:

- Antikvarisk restaurering av eldre stølshus og stølsmiljø
- Antikvarisk restaurering av støls-/utmarksløer
- Restaurering/ rehabilitering av steingardar og bakkemurar
- Rydding av slåtte- og beitemark
- Restaurering av gamle ferdselsveggar knytt til jordbruk
- Tiltak som hindrar/reduserer ureining, som til dømes avrenning og klimagassutslepp frå jordbruksdrifta. (til dømes tak over eksisterande gjødsellager, tilstandsrapport for gjødsellager og flaumdempende tiltak).
- Tiltak for ville pollinerande insekt og truga naturtypar.
- Tilskot til planleggings- og tilretteleggingsprosjekt der målet er ein plan for gjennomføring av konkrete miljøtiltak i ei grend eller eit område. Fleire kan gå saman for å sjå korleis dei kan tilpassa drifta til dei nye krava jf. Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv. av 01.02.2025.

Prioritet 2:

- Andre kulturhistorisk verdifulle bygningar knytte til gardsdrift
- Tiltak som bidreg til å ta vare på biologisk mangfald i Luster kommune
- Utarbeiding av skjøtselsplanar for spesielt verdifulle område
- Fjerning av forvilla førekomstar av framande artar

Prioritet 3:

- Tiltak som bidreg til auka allmenn kjennskap til husmannsvesenet
- Tiltak på hus som er i bruk til bustad skal nedprioriterast, men ikkje utelukkast.

For alle tiltak:

- Søkjarar som har rett på produksjonstilskot med tiltak på eige bruk eller leigejord skal prioriterast framfor andre søkjarar.
- I vurderinga skal det takast omsyn til tiltaket sin ålmenne verdi i form av synleggjering/tilgjengeleggjering av kulturlandskapskvaliteten det er snakk om.

- Dersom tiltaket er knytt til eit nasjonalt, regionalt eller lokalt verdifullt natur- og kulturlandskap, skal dette vektleggjast i vurderinga.

Søknad og kommunal sakshandsaming

Søknad skal sendast til kommunen elektronisk i Altinn.

Søknaden må innehalda fylgjande:

- Kostnadsoverslag
- Kart merka med tiltak, kulturminne, viktige natur- og miljøkvalitetar og fare for erosjon
- Foto og/eller teikning av omsøkt tiltak
- Målsetjing for omsøkt tiltak
- Avtale med grunneigar om tiltaket skjer på leigd areal/i sameige
- For ryddeprosjekt på areal som vert leigde bort må det føreliggja jordleigeavtale

Det er kommunen som gjer vedtak om løyving av SMIL-midlar. Fullmakt til handsaming og omfordeling av SMIL-midlar er delegert til kommunedirektøren. Søknaden vert handsama i Agros og er eit enkeltvedtak.

Statsforvaltaren er klageinstans.

Vilkår og presiseringar

Ved restaurering av gamle bygg og anlegg bør det alltid liggja antikvariske prinsipp til grunn for utføringa, med mindre prosjektet har andre særskilte behov. Dette skal avklarast før oppstart. Med antikvariske prinsipp meiner me:

- å ta vare på bygningen sin eigenart og heilskapsinntrykket til kulturmiljøet
- å endra så lite som mogleg. Reparasjon skal føretrekkast framfor utskifting
- å bruka tradisjonelle, stadeigne materialar, teknikkar og fargar
- utvendig uttrykk skal vere mest mogleg det opphavelige. Dersom det er naudsynt med vernekledning for å ta vare på kulturverdiane, kan det godtakast etter ei fagvurdering.

Det kan gjevast tilskot til berande konstruksjonar og utvendig synlege konstruksjonar, samt golv, pipe og eldstad, men ikkje til innkjøp av ny omn eller pipe. Med utgangspunkt i at innreiinga ikkje er til glede for ålmenta, og ikkje tener til å fremja kulturlandskapet, skal det normalt ikkje gjevast tilskot til restaurering av innreiinga i bygningar. Døme på unnatak kan vera båsinnreiinga i ein stølfjøs som står ulåst.

Ved rydding av attgrodd beite- og slåttemark er det vilkår om at området, etter ferdigstilling, vert halde vedlike ved beite eller slått. Stubbebehandling vert sett som vilkår dersom ikkje anna er avklara på førehand. Det kan løyvast tilskot til gjerde når dette er ein del av tiltak for å rydda eit beiteområde eller styra beitinga mot eit biologisk verdifullt område. Arealet som skal setjast i stand (ryddast) må ha særlege miljøverdiar. Desse verdiane kan vera knytt til biologisk mangfald, kulturmiljø eller ferdsl. Ved store ryddeprosjekt, vil søkjar oppnå stordriftsfordeler. Tilskotsprosenten kan reduserast ved stordriftsfordeler.

For tiltak som legg til rette for ferdsel til fots og opplevingar i naturen er det vilkår om skilting eller merking. Kostnad med skilt og utstyr til merking bør inngå i kostnadsoverslaget.

Time- (eigeninnsats) og arealsatsar er spesifisert på kommunen sine heimesider.

Søkegode tiltak som også er prioritert i kulturminneplan og kommunedelplan for naturmangfald vil bli prioritert framfor elles like prosjekt.

Avgrensingar

For at SMIL skal komma fleire til gode, bør summen av SMIL- tilskot normalt ikkje overstiga kr 200 000 til same landbrukseigedom over ein periode på mindre enn 10 år.

Både eigar og ev leigetakar kan søke på tiltak på same gbnr., men sjå prioritering.

Same søkar kan ha opp til 2 ulike prosjekt av ulik karakter blant dei prioriterte gitt der er ledige budsjettmidlar.

Vedlikehald av gjerde eller inngjerding av vanlege produksjonsareal med dyrka mark og kulturbeite fell utanfor SMIL- ordninga.

Det vert ikkje gjeve tilskot til tiltak som er gjennomført før søknadstidspunktet.

Tiltak som utløyser under kr 5 000 i tilskot vert ikkje utbetalt.

Det vert ikkje gjeve SMIL-midlar til eigar av landbrukseigedom som ikkje oppfyller konsesjonsvilkåra for overtaking av eigedomen.

Forhold til beitebruksmidlar

Søknader frå beite-/sankelag som er positive både for beitebruk og kulturlandskapet bør som regel behandlast etter ordningane «*tilskudd til tiltak i beiteområde*» og «*tilskudd til drift av beitelag*».

Søknader frå enkeltpersonar kan vurderast av kommunen innanfor SMIL- ordninga. Dersom føremålet med tiltaket er å fremja beitebruken i området med 50% eller meir, bør søknaden behandlast som ein søknad om beitebruksmidlar. Dette gjeld ikkje prosjekt som omhandlar rydding av slåtte- og beitemark.

Eksterne finansieringskjelder

Prosjekt kan delfinansierast med bidrag frå andre kjelder. For søknader med finansiering frå det offentlege skal den samla offentlege finansieringa maksimum utgjere 70 % av godkjent kostnadsoverslag . Det gjeld ikkje for tiltak der det kan ytast tilskot med inntil 100 % etter forskrifta.

Ved delfinansiering vert grunnlaget for det godkjente kostnadsoverslaget rekna ut i frå restsummen eller restprosenten, etter at annan delfinansiering er trekt ifrå det totale kostnadsoverslaget.

Kommunen ønskjer handlefridom til å støtta andre gode prosjekt som fell inn under SMIL-forskrifta.

Luster kommune ynskjer å sjå SMIL i samanheng med kulturminneplanen (2020- 2031), kommuneplanen sin samfunnsdel 2022-2034 (klimasmart) og andre tilskotsordningar på kultursektoren. SMIL- tilskot vil då bidra til å realisera prosjekt som byggjer oppunder felles målsetnad. Det same vil gjelda for RMP. Det lyt vera eit mål å balansera tilskotet til kvart prosjekt slik at ein får mest mogleg verdiskaping for pengane.

.